

HARRI HAAMER

*Vanaema
inglilaul*

HARRI HAAMER

*Vanaema
inglilaul*

Tartu Teoloogia Akadeemia

2016

Toimetanud Sirje Toomla
Kujundanud ja küljendanud Margus Nõmm
Kaanejoonis kunstnik Erik Haamerilt
Sisuillustratsioonid autorilt

Originaalid:
Vanaema inglilaul 1937
Jeesus kutsub 1938
Pilk päikesesse 1938

© Harri Haameri pärijad
Tartu Teoloogia Akadeemia

ISBN: 978-9949-81-466-4

Raamatu väljaandmist on toetanud
Mount Calvary Lutheran Church Foundation

Sisukord

Eessõna 6

Vanaema inglilaul

Taevaredel 7
Petlemma võõraiks 11
Vanaema inglilaul 15
Meie palusime ingli pärast 18
Üks ingel oli meie toas 23
Õnnelik naeratus 26
Väsimatust palvest 29

Jeesus kutsub

Ja see olen mina 36
Päike mängib 40
Jeesus kutsub 45
Kolm värisevat varju 51
Hoidke kinni ristist 56
Helkjas koidutäht 60
Väikese trummimehe õhtupalve 65

Pilk päikesesse

Jaani uued saapad 72
Vanaemal on külm 78
Siimeoni õnnistus 83
Pilk päikesesse 88
Maimu tuleb tagasi 93
Väike eestkostja 98

Autorist 104

Eessõna

Nende ühtsete kaante vahele ühendatud raamatute autor on minu isa Harri Haamer. Ta oli skaut ja skaudijuh, aga kõige tähtsam oli see, et ta oli kirikuõpetaja Püha koguduses Saaremaal, Tartu Pauluse koguduses ja pärast Siberi vangilaagrit Tarvastu koguduses Viljandimaal. Harri lasteraamatud on erilised, sest sealt paisab välja tema oskus rääkida lastega. Ta armastas väga lapsi ja noori, sest oli oma hinges noor ka kõrges vanuses, lausa maise elu lõpuni. Tema oskust lapsi näha ja mõista on tunda nii neis lasteraamatuis, mis on kirja pandud enne II maailmasõda, kui ka nendes, mis ta kirjutas oma lastelastele pärast pea kaheksa aastat kestnud Siberi vangipõlve. Tema vanemad lasteraamatud on nüüd heaks ja rõõmustavaks lugemiseks kogutud kokku ühtede kaante vahele pealkirjaga „Vanaema inglilaul“. Minu isa pidas väga lugu inimestest ning see pealkiri annab edasi tema austust laste ja oma esivanemate vastu. Igapäevane elu koos Jumalaga oli temale reaalsus. See veendumus kõlas tema kuulutusest ja paistis tema elust.

Andku Issand Jeesus, et Tema jumalik vägi ja riik saaks lähedale tulla kõigile, kes peavad tähtsaks selle raamatu lugemist!

Eenok, oma isa vanim poeg

*Vanaema
inglilaul*

Minu pisikestele sõpradele

Sellel raamatukesel on oma tekkimisluгу. Tahan teile seda jutustada enne, kui loete neid jutukeşi.

See oli päikesepaistelisel kevadepäeval. Mängisin kahe pisikese tüdruku Pille ja Liinaga ning ühe pisikese poisiga, kelle nimi on Eenok. Korraga küsib minult pisike Pille: „Onu Harri, kas ingliseid on olemas?“

Kahtlemata vastan ma otsekohe: „Muidugi on, minu pisike tüdruk.“

Ent siis jääb ta mõtlema. Midagi murelikku roomab minu väikese mänguseltsilise hinge. Nagu oleks temalt võetud kevaderõõm.

„Miks sa nii mõttesse jäid, pisike Pille?“ pärisin temalt. Ja ta vaatas mulle otsa oma kahe nugissilmaga ja küsis kahtleval ilmel: „Aga, aga, aga – kas sa oled ingliseid ka näinud?“ Nüüd sai mulle mõndagi selgeks. Keegi oli suure inimese raskete saabastega astunud üle selle pisikese tüdruku muinasmaa ja seal poriseks sõtkunud inglite õrna raja. Mul oli kahju pisikesest Pillest. Aga ühtlasi kahju kõigist pisikesetest poistest ja tüdrukutest, kes oma lapsepõlve kevade õnnes ei tohi kõndida inglite teel. Seepärast otsustasin vastata oma väikesele küsijale terve raamatukesega.

Siin see nüüd on.

Oleksin väga rõõmus, kui selles raamatukeses kujutatud inglid võiksid teenida minu pisikesi sõpru.

*Teie Harri Haamer
Tartus 5. novembril 1937*

Taevaredel

Esimene kord oma elus olen ma päris tõsiselt jäänud taevasse vaatama siis, kui vanaema meile jutustas imelikust taevaredelist. Tahan seda meelde tuletada nüüd, kus vanaema juba ammu ka ise seda redelit mööda taeva on läinud.

„Tahate midagi kuulda taevaredelist, millel inglid üles-alla tõttavad oma lehvivais valgeis riideis?“

„See on vist tore jutt, jutustagu ainult vanaemakene.“

Ja ta istus voodi äärelle ning algas, kõigutades oma ülakeha:

„Kaua, kaua aega tagasi elas kaks kaksikvenda, Eesav ja Jaakob. Nende isa oli Iisak ja ema Rebekka. Aga seal kodus isa armastas enam esiksündinud poega Eesavit, ema jälle Jaakobit. Ja nõnda tuli nii mõnigi kord pahandust nende kahe poisi pärast. Seal maal valitses veel seesugune komme, et vanem poeg pidi pärima koos isa õnnistusega kõik vanemate vara. Aga nüüd ei tahtnud nende poiste ema, et Eesav üksi oleks pärinud kõik vara, ja mõtles seepärast kavala plaani välja, et oma lemmikpoega aidata.

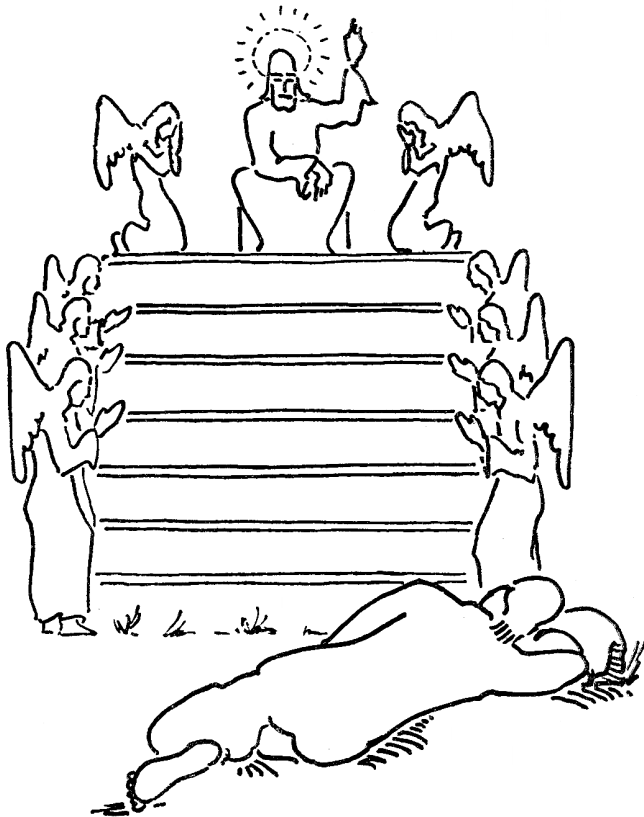
Ja nõnda sündis, et ühel päeval, kui Eesav jahilt koju tuli, oli ta surmani väsinud ja väga näljane ega viitsinud omale ise toitu valmistada. Seal koduõues valmis aga parajasti tema venna Jaakobi maitsev läätselem. Kui näljane Eesav seda nägi, siis palus ta ka endale sellest pisut anda. Aga seal tuli Jaakobile meelde, et nüüd ehk on paras juhus kaubelda isa varanduse pärijaga. Ja vaata, ühe

päris kavala kaubaga sai see mees hakkama. Ta tingis Eesavilt selle kõhutäie eest välja esiksündimise ja seega kogu varanduse pärimise õiguse. Ja Eesav müüski selle, kausitäie läätseleeme ja tükikese leiva eest.“

„Noh, mina oleksin pigemini nälginud,“ tähendas üks meist põlastades. „Ja oleks veel, mille eest nii palju varandusi ära anda, ainult kausitäis läätseleem,“ lisas teine sinna juurde.

„Aga tema ei hoolinud sellest ühtegi ja andis oma esiksündimise õiguse oma vennale,“ jätkas vanaema. „Ent isa jäi päev-päevalt vanemaks ning viletsamaks tervise poolest. Ja ühel õhtul, kui ta tundis surma lähenevat, käskis ta oma vanema poja enda juurde tulla, et teda pärijaks õnnistada. Ja siis tuli noorem poeg Jaakob.“

Isa, kes oli vanadusest ja haigusest juba üsna pimedaks jäänud, ei pannud seda hästi tähele, sirutas oma käe välja ja õnnistas nõnda oma noorema poja pärijaks. Kui Eesav seda kuulda sai, oli tal muidugi kahju, et ta nii kergemeelselt oma esiksündimise õiguse oli ära müünud, ja mõtles oma venda ta kavaluse eest karistada.

Aga nende poiste ema märkas kohe Eesavi silmist, et tal on kurjad mõtted oma venna vastu. Ta läks salaja oma lemmikpoja juurde ja hoiatas teda. Veel samal ööl pakkis ema talle seljakoti täis moonu ja saatis teele, kaugele võõrsile.

Nõnda põgenes Jaakob oma venna viha eest, kartes, et see võiks teda äkilises meeles veel koguni tappa.“

Ent siis tuli minu meelest see kõige põnevam osa sellest jutust.

„Ühel öhtul, kui Jaakob oli nõnda pikast käimisest väga väsinud, otsustas ta varjulisse paika lageda taeva alla öömajale jääda. Seal oli nii soe, et ka öösi võis väljas üsna rahulikult magada. Ta asetas ühe lameda kivi pea alla, võttis oma kuue endale vaibaks peale ja uinus peagi. Siis nägi ta unes säravat redelit, mis ulatub maa pealt taevasse. Sellel redelil jalutasid inglid – ühed taevast alla maa peale, teised jälle maa pealt üles taevasse. Ja vaata, seal redeli viimses otsas seisis Jumal ise, tõstis üles oma käe ja hakkas kõnelema magava Jaakobiga. Kõik inglid jäid seisatama ja kuulatama. See, mida Jumal Jaakobile ütles, oli nii tähtis, et ka inglid seda pidid meeles pidama. Ja Jumal kõnetas teda sedaviisi: Jaakob, ma olen armastanud juba sinu vanaisa Aabrami, olen ka sinu isa Iisakiga olnud ja nüüd töotan ma sulle midagi suurt. See maa, kus sa magad, peab kord kuuluma sinule ja sinu suguvõsale. Ja ma tahan sulle kinkida palju lapsi ja lapselapsi ja tahan teid kõiki siin maal varjata ja rohkesti õnnistada. Kui nüüd Jumal seda oli ütelnud, siis ruttasid kõik inglid jälle taevasse ja katsid oma tiibadega Jumala palge au magaja eest.

Jaakobil oli ärgates terve unenägu selgesti meeles. Pühas aukartuses langes ta sel paigal silmili maha ja tänas Jumalat seesuguse imetaolise ilmutuse eest. Siis võttis kivi, mis ta pea all oli olnud, pani oma käe sellele kivile ja andis Jumalale püha töotuse. Ta ütles, et kui Jumal teda kõigist raskusist läbi aitab, siis tahab tema sinna paika kord jumalakoja ehitada. Aga kui see tal ei peaks korda minema, siis teevad seda tema lapsed ehk lapselapsed. Ja ta panigi sellele paigale nimeks Beetel. See tähendabki Jumala koda.“

Olin millegipärast selle imelise unenäo hõllanduses¹. Sest ajast hakkasin eneses kandma vaigistamatut soovi, et vähemasti unes näeksin kord ingleid ja mis veel enam, ka Jumalat ennast. Ääri-veeri andsin oma soovist ka vanaemale teada. Aga tema oli väga tõsine ja murelik, kui ta seda kuulis. Ta ütles, et meie tänapäeval ei tohiks soovida seesuguseid unenägusid, sest kui me midagi selletaolist oleme näinud, siis see tähendavat ikka seda, et meil varsti aeg tuleb ise seda taevaredelit kasutada siit äraminemiseks. Siis hakkas vanaema nutma.

Aimasin esimest korda, et vanaema ei tahtnud surra. Aga esimest korda panin ka tähele, et ta nägi välja väga vaevatud ja väsinud. Ja kui mu poisipilk tabas sügavat nukrust ta silmis, siis teadsin, et ta oli taevaredelit unes juba näinud. Siis ma ei mõistnud, miks ta seda mööda poleks tahtnud Jumala juurde koju rutata.

Siiski on mul heameel, et ta viimaks ometi sinna üles on jõudnud, sest oma surmatunnil on ta ütelnud: „Mu Önnistegija tuleb mulle vastu.“

Ja ehk tuli Ta talle juba nii kaugele vastu, kus inglid taevaredeli esimesel astmel seisis päris all maa ligidal, et vanaema ei kardaks nii püha valguse säras ülesse taevasse minna. Ta ei olnud ju päikesepaistega harjunud oma väikese kambri nukras hämaruses.

---

¹ igatsus (*toimetaja märkus*)

Petlemma võõraiks

„Lapsed, õpetaja kutsus teid Petlemma võõraiks.“ Selle tervitusega astus ema tuppa, tulles jõulupüha jumalateenistusest. Muidugi otsustasime meiegi minna. Sai seal ju nii mõndagi huvitavat vaadata.

Meie kodukiriku altariesisele, kõrgele põrandale oli asetatud Petlemma laudake Jeesuslapsukesega sõimes ja kõige sinna juurde kuuluvaga. Ja meie, lapsed, käisime seda imetlemas. Igal aastal oli kutse Petlemma jõuluvõõraks meile oodatud sõnumiks.

Ruttu-ruttu sõime oma lõuna ega tundnudki põnevas kärsituses, et see oli maitsvam igapäevasest leivast meie söögilaul.

Vaevalt saime oma palitukesed selga, kui juba helisesid kirikukellad. Meie väikese kodulinna kiriku tornist tuletas vana kellamees lastele meelde õpetaja kutset. Ema õnnistuste saatel asusime teele.

Hoides tugevasti teine teiselt poolt vanema venna käest kinni, jõudsime varsti kiriku juurde. Seal kiriku ukse ees trepi esimesel astmel kamandas meid juba vanem vend mütse maha võtma. Ja nõnda hinge kinni pidades astusime kuulmatult pinkidevahelist suurt käiku mööda altari poole. Altari ees müksas vanem vend jälle meile külge, kartes, et me oma palve lugemata unustame. Ent see müks oli päriselt ilmaegu, sest kavatsesime just põlvitada sinna kõrge põranda ette.

Juba oli hulk lapsi kogunenud Petlemma võõraiks ja neid tuli veel juurdegi. Trügisime siis teiste vahelt ka lähemale, et paremini silmitseda kõike vaatamiseks väljapandut ja kus tarvis, ka oma käega katsuda.

Kõik oli samuti nagu eelmisel aastal. Armas väike Jeesuslapsuke lamas sõimes. Tema ema Maarja kummardus õrnalt hoolitsedes tema üle ja tema isa Joosep seisis nii tõsisena seal juures. Aga nende taga söid rahulikult härg ja eesel õlgi. Vaid viletsa lambanahast ürbiga kaetud karjased põlvitasid lauda ukse ees, nõjatudes oma karjasekepile. Nende lambad olid ka uudishimulikult lähenedud sellele pühale perekonnale; ja mina püüdsin nende arvu kindlaks määrata, sest mõistsin juba siis kõvasti kümneni lugeda. Kaks inglit istus nii rahulikult laudakese katusel ja see äratas meis iga kord kadedust, kui pidime meelde tulema seda, et meil kodus oli kuurikatusel mängimine valjusti keelatud. Ja me

ei mõistnud siis end kuidagi trööstida sellega, et mis ingeleile lubatud, see pole lubatud ka meile. Kuigi me seda väga hästi teadsime, et need inglid ju olid suure rõõmusõnumi kuulutajad.

Kõige enam meeldisid meile aga kuninglikud Hommikumaa targad, kes oma kalliste annetega² ruttasid sündinud Önnistegijat kummardama. Ühe nägu neist oli koguni süsimust. Need oma uhkete värviliste riietega said meie erilise imetluse osaks. Polnud siis põrmugi imestatav, et meie lapsesõrmed olid nende pikkade kuubede säravad hõbe- ja kardpalistused tuhmiks ja halliks ära katsunud. Ka ühe kaameli jalg oli juba murtud, kuigi ta viisaka loomana oma kahe seltsilisega lauda taga varjus kannatlikult ootas, millal ta peremees ta koormast vabastab.

Kui ma juba tüki aega seda kõike olin vaadelnud, tundsin nagu pisut väsimust ja istusin altariesise kõrge põranda trepile. Käärkambrist tuli ka varsti välja vana halli peaga kühmuvajunud härra. Must põlvini ulatuv kuub oli tal seljas ja läikivad prillid ninal. Kui olime teda vaikse peanoogutusega teretanud, lausus ta möödaminnes: „Ja nüüd varsti, lapsed, hakkame laulma!“ Ise läks mööda pinkidevahelist käiku ukse poole. See oli köster, kes rühkis üles orelikoorile, et sealt meie laste laulu juhtida ja pilliga saata.

Ma ei olnud just suur laulumees ja seepärast jäin rahulikult istuma, kui lapsed oma hääled ilusasti puhtaks kõhatasid.

Köster vaatas koorilt alla meie peale ja siis vajutas korraga mõlemad käed oreliklahvidele. Sulgesin silmad, et mitte ehmuda valjust mürinast, mis nüüd pidi järgnema. Ent see ettevaatuse abinõu osutus ülearuseks. Ei kajanud sealt alla mingit vägevat mürinat, vaid koguni selle vastu vaiksed, mahedad helinad libisesid siia alla altari ette, nagu õrnasti paitades meie laste päid.

Nii hea oli kinnisilmi neid helinaid kuulatada. Ja seal korraga hakkasid inglid laulma. Esiti need kaks sealt laudakese katuselt, ja siis palju, palju teisi nende ümber. Nad laulsid nii imeilusasti taevase muusika saatel, et mul rõõmu pärast veeresid pisarad üle põskede. Pöördusin nende poole, et vähemasti tänuliku pilguga oma heameelt neile avaldada. Ja siis sündis see, mis on mulle siitsaadik olnud kõige kallim elamus.

Seal, kus ma oma pilgu pöörasin laulvate inglite suunas, oli korraga avatud tee, palistatud inglite valgete riietega, otse sõime ette. Ja ennäe, seal tõstis Maar-

---

²annetus, kingitus (*toim*)

ja oma pea ja noogutas minule nii armsasti naeratades, et ma tundsin eneses nagu püha õnne värinat.

Ent seal müksab mulle keegi valusasti rusikaga külge. „Poja, sa oled kirikusse magama tulnud,“ tõreles pahane hääl. See oli minu vanem vend. Ma olevat kirikusse magama tulnud – ei, see on liig minust nõnda teotavalt arvata. Mitte magama, vaid vaatama midagi, mida tema ei näinud. Tahtsin talle seda ütelda, aga sõna jäi nagu suhu pooleli, sest lapsed alustasid parajasti uut laulu ja vanemal vennal polnud aega mu kaitsekõnet kuulda, sest tal oli palju tegemist, et ta hääl üle teiste kostaks. Ja kui ma oma südame mõtteid ei saanud nõnda sõnades väljendada, siis tundsin korraga, kuidas silmis hakkas kipitama ja lauge all niiskeks muutus. Varsti istusingi seal ega teadnud isegi, milleks mul oli vaja keset väikesi Petlemma võõraid nõnda rumalasti töinata. Ma ei suutnud oma vennale kuidagi andestada seda, et ta minust nii halvasti võis mõtelda, nagu oleksin ma tulnud kirikusse magama. Vanema venna karistav pilk sundis mind aga pisaraid kuivatades tõusma. Otsides varju oma nutetud silmle, sattusin nägema Jeesuslapsukese üle kummarduvat Maarjat. Oleksin nagu südamest soovinud, et see vana naine veel kord tõstaks oma pea ja noogutaks mulle.

Siis läksime varsti jälle koju.

Tüki aega pärast seda usaldasin oma saladuse ühele poisile, keda pidasin oma suurimaks sõbraks. Jutustasin talle, kuidas jõuluvõõraks olles nägin inglaid ja kuulsin inglite laulu, ja mis kõige imelikum, nägin Jeesuslapsukese ema Maarjat endale peaga otsekui tervituseks noogutavat. See poiss aga arvas, et ma olevat näinud und.

Siis otsustasin selle saladuse hoida üksi endale. Sirgunud suureks poisiks, olin kiusatuse ligi mitte uskuda seda, mida ma seal altarisisel kõrgel põrandal läbi elasin. Ent siis iga kord nägin pead noogutavat Maarjat naeratava palgega enda ees, kes nagu oleks tahtnud kinnitada, et see oli tõesti nõnda. Ja see on nõnda veel tänagi, kui meil ainult aega oleks kord sulgeda lastena silmi ja siis usus vaadata. Ma arvan, et me selleks peame veel kord minema Petlemma jõuluvõõraiks.

